

МОТИВАЦІЯ ЯК ОСНОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Валентина Лозовецька,
головний науковий співробітник
лабораторії професійної кар'єри
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор

Мотивація є одним з основних понять, яке використовується для вивчення поведінки людини щодо ефективності її діяльності в ринковому середовищі.

Х. Хекхаузен розглядає мотивацію як основний чинник поведінки людини у забезпеченні її трудової активності [4]. В. К. Вілюнас [2], наголошуючи на ролі емоцій, зазначає, що мотивація – це системний процес, який безпосередньо сприяє спонуканню до діяльності. Дж. Грінберг і Р. Берон надають особливого значення мотивації в досягненні цілей людини [1; 3].

Вчені розрізняють такі основні функції мотивації:

- енергетичну (спонукання до діяльності або зміни поведінки);
- направляючу (мотивована поведінка на досягнення конкретних цілей);
- підтримуючу (мотивована поведінка щодо наполегливості в реалізації власних зусиль та досягненні конкретних цілей).

Варто наголосити, що в побудові мотиваційної структури людини особлива цілеспрямовуюча роль надається мотивам, завдяки яким людина здатна пояснити, задля чого вона здійснює ті чи інші дії, приймає ті чи інші рішення. До мотивів діяльності відносять установки, наміри, уявлення, почуття, спонукання до діяльності.

Ще одним важливим поняттям у вивченні проблеми мотивації особистості до успішної професійної діяльності є поняття цілей – як найважливішої складової мотивованої поведінки особистості. Від того, наскільки зрозумілі і чітко окреслені цілі, суттєво залежить результат виконуваної діяльності. Вчені довели, що цілі тісно переплітаються з мотивами, зокрема результативні цілі, які тісно пов'язані із зовнішньою та внутрішньою мотивацією, зумовлюючи професійну успішність людини на всіх етапах її професійного розвитку.

Слід зазначити, що структура мотивації людини в сучасних умовах праці може змінюватися під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників професійного середовища.

Х. Хекхаузен [4] зазначає, що для того, щоб діяльність, що спрямована на виконання конкретного завдання сприймалася суб'єктом, мають дотримуватися такі умови:

- наявність відчутного результату діяльності;
- можливість оцінювання результатів діяльності;

- адекватні вимоги до оцінюваної діяльності;
- наявність певної порівняльної шкали, де вказується обов'язковий нормативний рівень;
- можливість здійснення бажаної для суб'єкта діяльності із самостійним здійсненням відповідних професійних дій і функцій.

Отже, професійна успішність сучасної особистості базується на складних психологічних процесах, пов'язаних із формуванням особистісної мотиваційної структури на засадах мотивації до ефективного використання особистісного і професійного потенціалу у здійсненні професійної діяльності.

На нашу думку, основними цілями особистості є: сформованість мотивації до професійної співпраці в конкретному професійному середовищі; мотивація до ефективної діяльності в умовах соціально-економічних змін у тій чи іншій галузі; сформованість відповідних мотиваційних орієнтирів.

Важливим у цьому є наявність таких особистісних характеристик людини як фахівця певної галузі діяльності:

- особиста екзистенціальна позиція, самоідентифікація, здатність до сталого професійного саморозвитку;
- відкритість на інновації, володіння сучасними технологіями;
- творчість і креативність у здійсненні професійних дій і функцій;
- високий рівень компетентності, здатність творити власне «Я-професійне» на засадах професійної мотивації та своєрідного індивідуального стилю професійної діяльності;
- активність і самостійність в реальних умовах праці;
- високий ступінь автономності у здійсненні професійних дій і прийнятті професійних рішень, здатність до професійної самоактуалізації особистісного і професійного потенціалу у розвитку кар'єри;
- креативний тип мислення;
- професійна компетентність;
- професійна активність та спрямованість підготовки на формування пошукової домінанти майбутнього фахівця;
- здатність до рефлексії, системного самовдосконалення щодо оволодіння додатковими знаннями, уміннями і компетенціями.

Таким чином, аналізуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що складність умов професійної діяльності, її структурні і функціональні особливості зумовлюють потребу організації мотиваційної сфери людини, яка передбачає цілісне мотиваційне спрямування щодо її професійної успішності на всіх етапах кар'єрного розвитку, за умови, що елементи мотиваційної структури сприяють формуванню конкурентоздатності особистості на сучасному ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Блинов А. О. Мотивация персонала корпоративных структур /

- А. О. Блинов // Маркетинг. – №1. – 2001. – С. 88–101.
2. Вилюнас В. К. Психология эмоциональных явлений / В. К. Вилюнас. – М., 1976. – С. 56–79.
3. Уткин Э. А. Мотивационный менеджмент / Э. А. Уткин. – М.: ЭКМОС, 1999. – 256 с.
4. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен / Под ред. Б. М. Величевского. – М.: Педагогика, 1986. – Т.1.– 406 с.